

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/170/2018
Identifikačné číslo spisu: 8115211371
Dátum vydania rozhodnutia: 28.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8115211371.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S., IČO: XX XXX XXX, N. právne zastúpený: GARAJ & Partners, s.r.o. so sídlom Jozefská 3, 811 06 Bratislava, proti žalovaným: 1/ H. trvale bytom O., 2/ O., bytom R., v konaní zastúpená JUDr. Martinom Timkom, advokátom so sídlom Hlavná 23, Prešov, 3/ V. trvale bytom T., A. v konaní zastúpený Advokátskou kanceláriou BABIN, PETKO & partners, s.r.o. so sídlom Hlavná 29, Prešov, 4/W. trvale bytom O. o zaplatenie 12.699,95 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12C/200/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu Prešov z 22. februára 2018 sp. zn. 24Co/32/2017, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie vo vzťahu k žalovanému 1/ z a s t a v u j e.
Rozsudok Krajského súdu Prešov z 22.02.2018 sp.zn.: 24Co/32/2017 a rozsudok Okresného súdu Prešov z 30.06.2016 sp. zn. 12C/200/2015 vo vzťahu k žalovanej 2/, žalovanému 3/ a žalovanej 4/ z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Prešov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa uplatnenou žalobou domáhal od žalovaných v 1. až 4. rade zaplatenia sumy 12.699,95 eur s prísl. titulom zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru. Okresný súd Prešov rozhodol tak, že:

I. žalobu zamieta,

II. žalobca je povinný nahradiť žalovanej v2. rade trovy konania vo výške 1.478,41 eur na účet jej právneho zástupcu, v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

III. žalobca je povinný nahradiť žalovanému v 3. rade trovy konania vo výške 1.064,59 eur na účet jeho právneho zástupcu, v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku,

IV. žalovanému v 1. rade a žalovanej v 4. rade náhradu trov konania nepriznáva.

Prijal právny názor, že medzi účastníkmi konania bola uzavretá dňa 13.04.2000 zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru pod č. 707/5342/1998 vo výške 16.596,95 eur s dobou splatnosti 30 rokov pri základnej úrokovej sadzbe 3%. Žalobca jednostranne listom zo dňa 21.11.2012 odstúpil od úverovej zmluvy z dôvodu opakovaného porušovania povinností zo strany žalovaných. Dôsledkom odstúpenia od zmluvy podľa ust. §48 ods.2 Občianskeho zákonníka, bolo zrušenie zmluvy s účinkami od začiatku a žalobcovi vzniklo právo domáhať sa iba vydania bezdôvodného obohatenia podľa zásad vyplývajúcich z

ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka. Pri zrušenej zmluve je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal. Vzhľadom na vyššie uvedené posúdil súd nárok žalobcu ako bezdôvodné obohatenie a pri žalovaných zohľadňujúc právnu úpravu priaznivejšiu z dôvodu ich spotrebiteľského postavenia bola premlčacia doba dvojročná. Žalobca sa dozvedel o bezdôvodnom obohatení najneskôr 01.12.2012, k premlčaniu nároku teda došlo dňa 02.12.2014 a žaloba bola podaná dňa 05.05.2015, po uplynutí premlčacej doby. Žalobcu posúdil ako dodávateľa a zmluvu medzi žalobcom a žalovanými vyhodnotil ako spotrebiteľskú zmluvu. Aplikoval ustanovenia §12, ods.1,2, §13 ods.3 zákona č. 124/1996 Z.z., §52 ods.1,3,4, §54 ods.1,2, §48 ods.1,2, §451 ods.1,2, 457, §457, §107 ods.1,2, OZ, §1, §5b zák. č. 250/2007 Z.z.

2. Krajský súd Prešov (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. februára 2018 sp. zn. 24Co/32/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným 1, 2, 3, 4 priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd správne pri úvahách o posúdení postavenia žalobcu ako dodávateľa poukázal o.i. na Smernicu rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách podľa čl. 2 písm. c) smernice, predajca alebo dodávateľ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná za účelom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo profesii bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva. Odvolací súd sa pri úvahách o postavení žalobcu v predmetnom právnom vzťahu so žalovanými v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením odvolacieho súdu v obdobnej veci, na ktoré v celom rozsahu poukazuje: „Zároveň je potrebné konštatovať, že v predmetnej veci ide o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, nakoľko žalobca ako Štátny fond rozvoja bývania je samostatnou právnickou osobou v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení platnom ku dňu uzavretia predmetnej zmluvy medzi účastníkmi, pričom v § 1 ods. 1 má vymedzený predmet svojej činnosti, teda podporu výstavby bytov a iné činnosti súvisiace s rozvojom a zveľaďovaním bytového fondu, pričom z § 3 sú zrejmé zdroje tohto fondu, ktorými sú okrem iného aj splátky úrokov poskytnutých z fondu, sankcie za porušenie zmluvných podmienok, ako aj úroky z prostriedkov fondu uložených v banke. Z uvedeného vyplýva, že ide o právnickú osobu, ktorá má charakter subjektu hospodáriaceho so ziskom, z čoho vyplýva, že ide vlastne o činnosť obchodnú, ako aj činnosť poskytovania služieb širokej verejnosti, a preto aj žalobcu je možné subsumovať pod ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaní sú nepochybne spotrebiteľmi, ktorí služby a pôsobnosť žalobcu využili v zmysle zákona č. 124/1996 Z.z. a nevystupovali v predmetnom právnom vzťahu v rámci svojej obchodnej činnosti, alebo inej podnikateľskej činnosti. Ako už bolo vyššie naznačené, samotná zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru pod č. 713/8608/1997 bola uzavretá (okrem iného) podľa § 497 Obchodného zákonníka, čo taktiež potvrdzuje dodávateľský charakter organizácie žalobcu v zmysle § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Ak by z práva SR nevyplývalo, že dodávateľom môže byť aj, bolo by možné uvažovať aj o priamej aplikovateľnosti smernice 93/13/EHS a na definovanie statusu ŠFRB použiť priamo smernicu.“(rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11.3.2015, sp. zn. 1 Co 278/2014).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 14.05.2018 (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

3.1. Za nevyriešenú právnu otázku považoval právne posúdenie či žalobca uzatvorením zmluvy o poskytnutí podpory podľa ustanovenia zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov s fyzickou osobou uzatvára spotrebiteľskú zmluvu spĺňajúcu kritériá ust. §52 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, resp. inej spotrebiteľskej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy SR, resp. únijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa, alebo je uvedená aplikácia v danom prípade vylúčená.

3.2. Dovolateľ nesúhlasil s právnym posúdením vzťahu žalobcu a žalovaných ako vzťahu spotrebiteľského. Tiež sa nestotožnil ani s nadväzujúcou aplikáciou práva, ktorá spočíva v použití noriem občianskeho práva, a to najmä pokiaľ ide o prednosť občianskoprávných predpisov pred

obchodnoprávnymi, posúdenie účinkov odstúpenia od zmluvy a s tým súvisiaceho bezdôvodného obohatenia, premlčania, ručenia, atď. Výslovil názor, že nejde o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, žalobcu nemožno subsumovať pod ust. § 52 ods.1 OZ, žalobca nie je dodávateľom v zmysle ust. §52 ods.3 OZ ani v zmysle Smernice 93/13/EHS. Na zmluvný vzťah účastníkov konania nemožno aplikovať ust. §54 OZ. Argumentoval okrem iného aj tým, že ŠFRB vznikol z dôvodu realizovania formy štátnej podpory v rámci financovania priorit štátnej bytovej politiky schválených vládou SR pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu. ŠFRB je finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorým je nariadenie EP a R EÚ č. 1303/2013 (ust. §1 Zákona o ŠFRB) a nie je podnikateľským subjektom, resp. subjektom vykonávajúcim obchodnú činnosť. Uvedené predstavuje zákonnú definíciu žalobcu, ktorú je pri posudzovaní zmluvného vzťahu účastníkov konania potrebné jednoznačne zohľadniť.

3.3. Dovolateľ mal za to, že ŠFRB a jeho zmluvné vzťahy nespádajú pod rozsah Smernice 93/13/EHS ani Smernice 2011/83/EÚ. Z pohľadu vnútroštátneho práva ŠFRB nenapĺňa znaky dodávateľa, nie je podnikateľským subjektom, tiež je vylúčený z pôsobnosti zákona o spotrebiteľských úveroch ako aj zákona o úveroch na bývanie. Žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť v súlade s ust. §449 CSP a nasl. a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, eventuálne zaviazat' žalovaných na zaplatenie nároku uplatneného žalobným návrhom. Svoju argumentáciu ďalej rozviedol aj vo svojich neskorších podaniach - vyjadreniach k vyjadreniam žalovanej 2/. Podaním zo dňa 23.07.2019 Oznamenie skutočností majúcej zásadný význam na právne posúdenie sporu poukázal na Uznesenie NS SR zo dňa 29.04.2019, sp. zn.: 4Cdo/106/2018.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná 2/ a navrhla podané dovolanie zamietnuť. Rozhodnutie prvoinštančného súdu ako aj odvolacieho súdu považovala za správne. Vzťah medzi žalobcom a žalovanými považovala za vzťah spotrebiteľský. V ďalšom vyjadrení zo dňa 25.01.2019 žiadala dovolacie konanie ex offio zastaviť, resp. dovolanie voči nej zamietnuť, keďže pohľadávka, ktorú si dovolateľ uplatňoval v pôvodných konaniach, a ktorej právnu povahu navrhuje preskúmať dovolacím súdom, ku dňu podania dovolania voči nej neexistovala a nebola právne vymáhateľná a rozhodovanie o právnom posúdení daného vzťahu je vzhľadom na procesný aspekt neprípustné. Žalovaná v 2/ rade vo svojom vyjadrení argumentovala tým, že podala návrh na vyhlásenie konkurzu a domáhala sa oddĺženia konkurzom. Okresný súd Prešov vyhlásil konkurz na majetok dlžníka, žalovanej 2/ a vyzval veriteľov, aby prihlásili svoje pohľadávky, zároveň konkurzný súd zbavil dlžníka všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze. Žalobca si nesplnil svoju povinnosť prihlásiť prípadnú pohľadávku do 45 dní od vyhlásenia konkurzu. Konkurzný súd následne rozhodol o skončení konkurzného konania.

5. Ostatní žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolacích (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

7. Najvyšší súd z údajov uverejnených v Obchodnom vestníku zistil, že dňa 3. augusta 2018 Okresný súd Prešov uznesením pod sp. zn. 2OdK 424/2018 vyhlásil konkurz na majetok žalovaného 1/, ustanovil správcu JUDr. Vladimíra Šatníka a súčasne rozhodol o oddĺžení žalovaného 1/ tak, že ho zbavil všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v tomto konkurze v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze a dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia. Uznesenie bolo v Obchodnom vestníku uverejnené dňa 10. augusta 2018 [§ 167a ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“)], pričom za zverejnené sa považuje deň 11. augusta 2018 (§ 199 ods. 9 ZKR).

7.1. Z údajov uverejnených v Obchodnom vestníku ďalej vyplýva, že dňa 10. júla 2017 Okresný súd Prešov uznesením pod sp. zn. 2OdK 43/2017 vyhlásil konkurz na majetok žalovanej 2/, ustanovil správcu JUDr. Lenku Jamnickú a súčasne rozhodol o oddĺžení žalovanej 2/ tak, že ju zbavil všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v tomto konkurze v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze a dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia. Uznesenie bolo v Obchodnom vestníku uverejnené

dňa 17. júla 2017 [§ 167a ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“)], pričom za zverejnené sa považuje deň 18. júla 2017 (§ 199 ods. 9 ZKR).

8. Odvolací súd o odvolaní žalobcu rozhodol dňa 22. februára 2018, teda po tom, ako bol vyhlásený konkurz na majetok žalovanej 2/. Z údajov uverejnených v Obchodnom vestníku č. 65/2019, vydaného dňa 2. apríla 2019 ďalej vyplýva, že konkurz vedený pod sp. zn. 2 Odk 424/2018 bol zrušený z dôvodu, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu (§ 167v ods. 1 ZKR). Konkurz vedený pod sp. zn.: 2Odk/43/2017 bol zrušený z dôvodu, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu (§ 167v ods. 1 ZKR).

9. Podľa § 167e ods. 1 ZKR, ak bol vyhlásený konkurz, súd bez zbytočného odkladu zastaví konanie, v ktorom sa uplatňuje pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze (§ 166a ZKR) alebo sa považuje za nevymáhateľnú (§ 166b ZKR).

Podľa § 166a ods. 1 ZKR, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 166b a § 166c ZKR), len v konkurze alebo splátkovým kalendárom môžu byť uspokojené tieto pohľadávky:

- a) pohľadávka, ktorá vznikla pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol vyhlásený konkurz alebo poskytnutá ochrana pred veriteľmi (ďalej len „rozhodujúci deň“),
- b) budúca pohľadávka ručiteľa, spoludlžníka alebo inej osoby, ktorej vznikne pohľadávka voči dlžníkovi, ak bude za neho plniť záväzok, ktorý vznikol pred rozhodujúcim dňom,
- c) pohľadávka, ktorá vznikne v súvislosti s vypovedaním zmluvy alebo odstúpením od zmluvy (§ 167d ZKR), ak ide o zmluvu uzatvorenú pred vyhlásením konkurzu.

Podľa § 166a ods. 2 ZKR pohľadávky podľa odseku 1 sa v konkurze uplatňujú prihláškou.

Podľa § 166b ZKR za nevymáhateľné voči dlžníkovi v prípade oddĺženia sa považuje a/ príslušenstvo pohľadávky, ktoré presahuje 5 % istiny pohľadávky za každý kalendárny rok existencie pohľadávky, na ktoré vznikol nárok pred rozhodujúcim dňom; za obdobie kratšie ako kalendárny rok zostáva vymáhateľná alikvotná časť príslušenstva, b/ príslušenstvo pohľadávky, na ktoré vznikol nárok v rozhodujúci deň a po rozhodujúcom dni; to neplatí pre pohľadávku z úveru na bývanie, ibaže bola prihlásená do konkurzu, c/ pohľadávka zo zmenky, ak bola podpísaná dlžníkom pred rozhodujúcim dňom, d/ zmluvné pokuty a iné súkromnoprávne alebo verejnoprávne peňažné sankcie, kde povinnosť, ktorá zakladá právo uplatniť alebo uložiť takúto pokutu alebo sankciu, bola porušená pred rozhodujúcim dňom, e/ peňažné pohľadávky, ktoré patria alebo patrili osobe spriaznenej s dlžníkom a vznikli pred rozhodujúcim dňom, f/ trovy účastníkov konania, ktoré im vznikli v súvislosti s účasťou v konkurznom konaní alebo v konaní o určení splátkového kalendára (ods. 1). Nevymáhateľnosť podľa odseku 1 sa nevzťahuje na oddĺžením nedotknuté pohľadávky (ods. 2).

10. Procesnoprávnym účinkom vyhlásenia konkurzu podľa štvrtej časti zákona o konkurze a reštrukturalizácii je, že súd je povinný konania uvedené v ustanovení § 167e ods. 1 ZKR bez zbytočného odkladu zastaviť. Žalobca si žalobným návrhom uplatnil voči žalovaným pohľadávku, ktorá vznikla pred rozhodujúcim dňom (§ 166a ods. 1 písm. a/ ZKR) a žalovaný 1/ a žalovaná 2/ boli zároveň zbavení všetkých dlhov vzniknutých pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol konkurz vyhlásený. Vzhľadom na to, že zverejnením rozhodnutia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku na majetok žalovaných nastali účinky vyhláseného konkurzu a súčasne účinky rozhodnutia o oddĺžení žalovaných, ako aj skutočnosť, že žalobca si v tomto konaní uplatňuje pohľadávku, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze na majetok žalovaných, boli v prípade žalovanej 2/ dané zákonné predpoklady na zastavenie predmetného konania ešte pred vydaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu s poukazom na ustanovenie § 167e ods. 1 ZKR (podobne 5 Cdo 97/2019). Na základe uvedeného preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu (neboli splnené procesné podmienky pre vydanie napadnutého rozsudku), ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v prípade žalovanej 2/ zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP) a v prípade žalovaného 1/ dovolacie konanie (podľa ustanovenia § 167e ods. 1 ZKR) zastavil.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

14. V danom prípade žalobca v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zdefinoval relevantnú právnu otázku, teda či žalobca uzatvorením zmluvy o poskytnutí podpory podľa ustanovenia zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov s fyzickou osobou uzatvára spotrebiteľskú zmluvu spĺňajúcu kritériá ust. §52 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, resp. inej spotrebiteľskej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy SR, resp. únijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa, alebo je uvedená aplikácia v danom prípade vylúčená, ktorá nebola dovolacím súdom vyriešená. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

15. V čase podania dovolania (máj 2018) žalobcom nastolená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolací súd ale uznesením z 29. apríla 2019 sp. zn. 4Cdo/106/2018 rozhodol v analogickej právnej veci žalobcu ŠFRB (vo veci Okresného súdu Prešov sp.zn. 20C/331/2015) tak, že zrušil žalobu zamietajúce rozhodnutia súdov nižších stupňov a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na riešení rovnakej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu aj v teraz preskúmvanej veci, teda na vyriešení otázky, či právny vzťah založený medzi žalobcom a žalovaným 1/ a žalovanou 2/ z titulu Zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretej podľa ustanovení zákona č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania z 18. apríla 2000 (za vrátenie ktorej podpory ručili žalovaní 3/ a 4/), je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah.

16. Dovolací súd v ostatnej označenej právnej veci dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka

17. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd, po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov, uviedol, že žalobca ŠFRB je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredenia zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§1 ods. 1). Postavenie ŠFRB zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z.z., zákon č. 150/2013 Z.z.) Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z.z. je ŠFRB finančnou

inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú.v. EÚ L 347, 20.12.2013). ŠFRB neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu, prípadne sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z.z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond. Znamená to, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 150/2013 Z.z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 150/2013 Z.z.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či ŠFRB má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c/ smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2. tejto smernice „Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“ Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených, zákonom regulovaných podmienok, uzavrieť. Dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k ŠFRB. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarca vylúčil, aby sa na ŠFRB vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je ŠFRB vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z.z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik ŠFRB nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade ale nemožno dospieť k záveru, že ŠFRB spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

18. Senát dovolacieho súdu, ktorý koná v danej veci, sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení

iného senátu z 29. apríla 2019 sp.zn. 4Cdo/106/2018 a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru vyjadreného v označenom rozhodnutí alebo na odklon od právneho názoru v ňom vyjadreného, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017)]. Analogická právna vec žalobcu bola zhodne riešená aj v uznesení 8Cdo/9/2019 zo dňa 29.04.2019.

19. Dovolací súd na základe vyššie uvedených záverov dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň aj dôvodné, pretože sa odvolací súd odchyľil od uvedenej praxe dovolacieho súdu v riešení danej právnej otázky a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému 3/ a žalovanej 4/ zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.